

آبونه شرائطی : هریر ایچون
سنه لکی (۲۷۵) آلتی آیلغی
(۱۵۰) خارج ایچون سنه لکی
۳۲۵ غروشدور .

نسخه سی ۵ غروشدور .
ایکی نسخه برآراده
(۱۰) غروشدور
سنه لکی ۵۲ عددور .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاندنه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولنور . درج ایدله یین
یازیلر اعاده اولنماز .

الکشاف

سیر ۱۳۳۰

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد عاکف

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

آدره س تبدیلنده ایریجه
۵ غروش کوندورملیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسنی محتوی
بولوغنی لازمدر .

ممالک اجنبیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لرینک
فرانسوزجه یازلسی رجا اولنور .

پاره کوندردلیکی زمان نهیه
داثر اولدیغی بیلدیلمسی
رجا اولنور

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

دفعات ایله سوله دیکمز وجهله اسلام علم ایله معارضه بی قبول ایتمز ، نزاع علم و دین نظریه سی دین اسلامجه مردود در . دین بر حقیقت عالیله در . علم و فن بو حقیقت عالیله اوزرینه دیلدیکی کی تصرف و ابراز حاکمیت ایده مزسده دایما اوکا خدمت ایده بیلیر . بالطبع علم و فنک ساحه حکمنده بطلانی ثابت اوله بیله جک خصوصاً صاهده عقائد دینه سوسی و بر مک دوزر و اوله ماز . حقایق دینه ، علمک یتشه میه جکی ، دائره حکمنه آله میه جکی ذروه لره قدر چیقارسده علم ایله بسبتون متعارض و متخالف بر استقامتمده بولماز . دین حسیات مجرددن عبارت تلقی ایدیلیرسه شبهه سز که عقل ایله حسیاتک بر چوق نقطه لره تصادم ایده جکی انکار اوله ماز . فقط بزم نظر مزده حس دینی بوتون حسیات انسانییه حاکم اوله بیله جک معقول بر حقیقت عالیله استناد دیمکدر . یوقسه دین ایله هوای نفسانیک هیچ بر فرق قالماش اولور . حاصلی بر دینزده علم و فنک ابطال ایده بیله جکی بر عقیده طانیورز و بوندن دولای علم ایله دینک تنازعنه قائل اولیورز . بالعکس علمک دینی ، دینکده علمی متقابلاً تقویه و تزید ایده جکنه قانع اولیورز . فی الحقیقه عالمده ال بیوک فضیلت علم ایله دیانتک اجماعی دیمکدر . دین اسلامک بوخصیصه سی ترقیات انسانییه ده بیوک بر عامل اولدینی اثبات ایتمه کافیدر .

دین اسلامده علمه تشویق ایدن نصوص پک چوقدر . هیسبی بوراده ذکره لزوم اولدینی کی امکانده یوقدر . آنجوق شوکا تنیه ایتک ایسترم که علمدن مقصده غایه عملیه در .

اساسات اسلامییه کوره علمک غایه نظریه سی معرفه الله و حکمت خلقت و وقوف ، غایه عملیه سی ده انسانلرک حکمت و خلقتنه توفیق حرکتدر . جناب الله انسانلری کندیسنه عبودیت ایچون خلق ایتشددر (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) عبودیت ایسه علمی و عملی ایکی حیثی حائدر . عبودیت علمییه روحانی ، عبودیت عملیه ایسه جسمانی اولور . بناء علیه بوآیت کریمه هم غایه نظریه و هم غایه عملیه می متضمندر . قرآنک بر چوق آیاتده غایه نظریه ، تدبر و تفکره ، علم و معرفه ، تحریر اشیا تشویق واقع اولدینی کی دیگر بعض آیاتده غایه عملیه تصریح ایدلشددر . از جمله سوره ملکه (الذی خلق الموت والحیاه لیلوکم ایکم احسن عملاً) بیورلشددر . جناب الله موت و حیاتی انسانلرک هانکیسی داها کورل عمل یاه بیله جکنی بالفعل یعنی علم شهودی و تجربی ایله ساحه علانیه چیقارمق ایچون یاراتمشددر .

دینک که غایه خلقت انسانییه اصل عملدر . الله ال ای عبودیت ایدنلرک کوزل عملی یاه بیللرددر . انسانلرک عندالله مراتبی عمللرینک حسنیه متناسبدر . فی الواقع طهارت باطنه یعنی عبودیت نظریه و قلبیه دهها مقدمدر . باطنی کوزل اولیان انسانلردن ، کوزل عمل صدوری خلاف عاده در .

فقط حسن باطندن مقصده محسن اعمالدر . قلبی پاک اولدینی حلاله اراده سز و عاقل ، عملدن محروم اولان انسانلر ایچون بیوک بر مزیت تقدیر ایدیله منر . بناء علیه طهارت قلبیه ، طهارت عملیه می مستلزم اولمق اعتبارله حائز قیمت عد ایدلک لازم کلیر . شو حلاله انسانلرک عندالله مراتبی عمللرینک حسنیه متناسبدر . ایشته انسانلر دنیایه بو امتحان ایچون کیشلرددر .

مسلمانلرک غایه سی دینک اولیور که عالمده کوزل اعمالی یاه بیلوب و بوکا موفق اولمق ایچون اول امرده مبدأ و غایه خلقت حقنده قوی بر ایمان و متین بر عزمه صاحب اولمقددر . اعمالک مراتب حسنی ایسه نا محدوددر . مسلمان بقای نامتناهییه متوجه بر عزیم و شطارت ایله بونا محدود مراتب حسنده بی دربی ایلری کیشمک اوزره خلق اولندیغنه قانع اوله جقددر . شمعی سویلیکیز ، دین اسلام ایله ترقی بشرک مناسبتی مثبتی در ، منقیدر ؟ شو ایضاحانه کوره اسلام ضامن ترقیدر ، دیمکده تردد ایدیلیرمی ؟

اجتماعیانه غربیلیر و بوز غربیلیر :

جهت جامعه منر ، دیانت اسلامییه در

دیانت اسلامییه عصر سعادتدن بری بعضاً دوست کسوه سی آلتده بنیان اساسیمزی ریتقمق ایستین منافقلرک مکر و فساد ، بعضاً عسکری ، قوی ، قلعه سیله بتون بر جهان خصومتک هجوملریله قارشولاشمه مجبور قالمشدر .

تاریخک ال قائلی مناقبی تشکیل ایدن بو معرکه لره اسلامیت ، دایما مدافعه مشروعه و مدافعه حق و حقیقت حالده شرفی محافظه ایتک موقعنده بولمشدر .

الاحمد ظفر بمنزله نتیجه لن صولک مجادله دهده یتحقنه تجاوز و تعدی ایدیلن ، موجودتی ، حقوق طبیعی سی پامال ایدلک ایستیلن قوت ، اسلامیتدن باشقه بر شی دکلدی .

ینه تاریخ اسلام و او میانه اهل صلیب سفرلریله بو وقایعه تقدم ایدن احوال کال دقله تدقیق ایدیلورسه کوروله جکدر که : عالم اسلام احکام شرعییه ، دیانت حق متمسک قالدینی ، نفاق و شقاقدن اوزاق بولندی مدتیجه هر هجومی کال متاسله قارشولامش ، هر صدمه می معجزه نما بر موفقیتله آتلاشمشدر . فقط نه زمان تاریخیمزی لکله یلن بر انهمزام ، بر سقوط وجدانلری آزمشسه ، بو دوزر و یولدن انحراف ایدیلن وقتله تصادف ایتشددر .

مادیات ساحه سندن بشقه اجتماعی مجادلاتده عینی نتایجی الده ایتمه مک ممکن دکلدر . ماده ، روحاً ، معنأ ضعف زمانلر مزده اجنبی نفوذی ، حیلہ سی ، طو زاعی ، فسادی ایله حریم مزده ال مدهش تحریباتی

موجب اولمشدر . بو قارا وقیزیل وجهه دیانتدن اوزاقلاشمش بر محیط بولدقجه ملتی ملتہ قیردیراجق واسطہ لر ، تبعہ سی احسا ایدہن حکمدارلر ، دشمنہ یاردیم ایدن وزیرلر ، حکومت آداملری بولمقدہ کوجلک چکمه مشدر . لیکن صاف ودیندار بر عزیم وایمانہ چارپان بو یامان وبی امان دشمنک نه قدر عاجز وذلیل بر موقعه دوشدیکنی صوک آناتولی حرکاتی انظار جهانہ کمال عبرتله وضع ایتدی : بر اجنبی پایتختہ معادل نفوس عمومیه سیله بر آووج اسلام ؛ طوبی ، قلعہ سی ، بومباسی ، اوردوسی ، ظلمی ، بارہ سی ایله اوزرمنہ صالذیران بوعالم الجادک بتون هجوملرینہ برحدلری ؛ بتون حیلہ لرینہ ، قبادینہ قارشى وجداتی ، حریم عصمتی محافظه ایتدی . هیمزک بیلدیکی میلونلرجه لیرالق تخصیصات مستوره لرینہ رغما دشمنلر منکندی لرینہ آلت اوله جق آلقارلری الله ایدہ مدیلر . الله ایدیلنلرکده جناب حق جزاسنی ویردی . بتون خاٹنہ ، مشتیانہ امللرہ ، احتراصانہ رغما یو ملت یئہ اولمدی . ایشته له الحمد صلحی ده ادراک ایتش بولونیورز .

دیککک : امت اسلامیہ نک غربہ قارشى ممثلی ، قلعہ سی اولان ملتزمده مادیات ایله اولچوله بیلہ جک ، اورویا ذهنیتله تعیین و تقدیر ایدیله میه جک بر قوت موجود بولونیور . ایشته عصرلرک صدمات متوالیه سنہ قارشى قابلیت وزندہ کیسندن بر ذره سی بیلہ غیب ایتمین بو قوت ، اسلامیتدن عبارتدر .

بو نتیجه نی کورمک ایچون انسانک یا عمای جهل ونانانی ایله قلبی قارارش ، روحی اولمش اوللی ؛ یاخود اسلامیت وبالطبع انسانیت ایچون مدهش بر دشمنلق ذهنیتی طاشیمش اولمیدر .

هر زمان خائب وخاسریندن اولان ایکنجی قسم ایچون ویریلہ جک قیمت ، سویلنہ جک سوز یوقدر . یالکیز محیطک وشرائط اجتماعیه نک صوک زمانلرده ارانہ ایلدیکی [غیر طبعی مدو جزر انساننده استقامت عرفاتی یا بانجی محرالرہ اماله ایتدیرمش اولانلرہ وبو یا ککش ، یا ککش اولدینی قدرده وخیم جریانلرہ قاشی خطاب ایتمکله وظیفه منری ایفا ایلش اولدیفمنزه قانع بولونیورز .

صلح ، احوال اجتماعیه منری تفکرو بوندن صکره کی هدفلر منری تعین ایچون مساعد بر فرصت بخش ایتمشدر . احوال فوق العاده ایچنده کچن سنلرک بتون آلامی ، بتون نقائصی ، تردیاتی ازاله یه منتهی بولک مبدأنده ، بومسعود ایشلرک اجراسی عرفه سنده یز . اوکزده باشند باشه یاقیلمش ، ییقیلمش ، نفوسی آرامش ، سقالتی ، احتیاجاتی جوغلانش بر ملکوت وارہ عائد اولدینی شعبه لبومادی ضررلری تهوینہ اوغراشیور . لیکن بولردن جوق مهم ، معنوی بریاره منر وارک : اوچریمجه قانادقجه وطن کلزاده دونسه ، فابریقه دومانلرندن نفس مشکلاشیسه روحیز یئہ خسته ، یئہ منزیه ضعیف وناتوان قاله جقدر .

بو خسته لغت اسمنه غریبجه و بوزغونجه دیرلر . املی ، فلاکتی . نتیجه لرینی اوتهدنبری تشریحہ جالیشدیفمنز بومرضک عائلہ حیاتمزدن ، معاشرت طرزمزدن ، طرز تلقیمزدن ، حیاتی آکلایشمزدن باشلا یه رق مشترک وجهه لرمنه : تحصیل ، مدنیت ، اساسات ، عنعناتنه قدر تنوع وامتداد ایدن ایزلری وارددر .

ماهیتی ، انسانیت مفهومنده کی معناسنی یک کوزدل ادراک ایتدیکمز اورویا ، یعنی غرب حرثی بزم ایچون بر جهت جامعہ اوله بیلریم ؛ عصرلردن بری ایمانیله ، قوتیلہ موجودیت منری ادامه ایتدیرن مدنیت اسلامیہ رینہ اقامه ایتک ایتدیکمز غرب مدنیقی ، مساوی ورذائیلہ اجتماعات منری باشند باشه تخریب ایتمکدن باشقه نه یامیشدر ؟

صلحک ادراکله برابر مستقبل یوللر منک عنعنات وروح ملی یه موافق بر استقامتہ منتهی اولمشنی تمی ایدهرز . فقط ، عصرلردنبری جوق مهم ونافع تصورلر منر وارددرک : هپ بویله بی سود تمیلرله ، کند منری آووتقله نسیانہ قاریشمش ، قولدن ساحه فعله ایصالی میسر اوله مامشدر . بتون کوزل تصورلر ، نیتلر کاغد اوزرندہ نقش بر آب قیلندن قالمغه محکوم بولندقجه امت ایچون بر باره ک فائده عملیه تولید ایلشی امکانی یوقدر . یوروجی وره کذاری بیکلرجه تهله کله مالی بیوک بر تجربه دن نصرت الهیه ایله هنوز قور تولمش بولونیورز . بو آجی تجربه لردن آکلادیفمنز الک بیوک حقیقت ایسه : جهانده الک بیوک قوتک قوه معنویه دن عبارت اولدیفیدر . دریدنا وطلری ، طیاره لری ، اردولری حرکت کتیزه ، میخاییکی قوتلری اداره ایدن ، روحدر . روحسز ، یعنی قوه معنویه سز قالان بومدهش وسائط کندی کندینہ بر تک مرمری بیلہ آتغه مقتدر دکلدر . آناتولیک بر آووج مسلمانی اسلامیتدن ملهم مدهش بر قوه معنویه ایله او وسائط حریبه نی عاجز وناتوان بر اقدی . هلالک محیط نورانورنده دشمنلری سرفرویه مجبور ایتدی . انسانک الک مهم عضوی قلب و دماغیدر . بونلر مریض اولدقجه بیه نک ظاهری زندہ کیسی ، طراوتی نصل محکوم زوال ایسه ماتلرک قلب و دماغی تشکیل ایدن عنعنات و اخلاق بوزولورسه بیه اجتماعینک اندراس وفلاکتدن قور تلی غیر ممکندر .

بز ایسته دیکمز قادار ملکتمنری اعمار ایدلم . فابریقه لر ، یوللر شمندوفرلر یاپالم . اگر بتون بوسائطی تدویر ایدن روحی ، عنعناتی ، قوه معنویه نی مریض بر اقرسہ ق هپسی بوزولمغه ، ایشله مکه ، خرابی یه محکوم اولور . فابریقه لری ، شمندوفرلری ایشله تن ، صنوف اجتماعیه آراسنده جایکیر اولان انسجام ومشرتک عمدہ لرہ ، عنعناتہ قارشى اولان مر بوطیتدر .

بو روابطک کوشه دیک . کون هرشی دورور . نه سیدمالرده کی لعیاتله ، نه ده راقی مجلسلرینده کی بزم وطربله بر دستکاهی ایشلتیمک ،

بر ما کنه بی تدویر اتمک قوتی الله ایدیه بیلور؟ بونلر وسائط تخریبیه در که خانی سبی و عملدن ، اخلاقدن ، تساند اجتماعیدن اوزاقلاشدیرر . آرتق بز بزم قالدقندن ، ایشارمزه ، حریممزه صوقوله جوق اغیارک مداخلاتی رفع ایتدکدن صکره ، سربستیلرینک تحدید اولندیغندن بحثله اجنبی قوتلرینک حمایه سندن استفادویه قالدقیشان بر قاچ سفیل قالدینک ، بش اون وجدانمزه ایمانمزه ارککک آرزولرینه رغماً اساسات اسلامیه استناد ایدن طریق ملیدن انحراف اتمک کمزه بر سبب یوقدر . اوت بالخاصه دارالخلافه من اغیار اشغالی آلتنده جوق فجیع کونلر کچیردی . دشمن سونکوسنه استناد ایدن ردای عصمتی چاک چاک اولمش سفیل قالدینلر ، ناموسی و ایمانی سلیمش مردار انستائلر اساساتمزی ، عنعناتمزی بیقمنق ، اخلاق نامنه ، فضیلت نامنه ملتده نه قالدیه هبسنی محو اتمک ایچون اللرندن کافی یایدیلر . فقط له الحمد بو ظلمت کونلری نور نصرتله تاریخه قاریشدی . تسمدی هرشیدن اول بنیه اجتماعیمزده آجیلان رخنه لری تعمیر ، اخلاقیمزده ، اجتماعیمزده قونولان بومبارلی ضرر سز حاله کتیرمک مجبوریتده یز . سنه لردنبری مدهش بر سقوطله تربیانه کیدن اجتماعیمزی قورتارمق ایچون شهبه یوقدر که ینه سنه لرحه مساعیه لزوم واردر .

تکامل تدریجی قانوننک اجتماعی نتایجیه نظر دقته آله رق بو مساعیده رهبر ، پیشوا اوله جوق بر تشکیلاته محتاجز . ایلک ایش ، عنعناتمزی ، اجتماعیمزی ، اخلاقیمزی دوشمش اولدیغنی حال تردیدن صافیت اصلیه سنه ارجاع ایده جک (اجتماعی) بر مؤسسه نک اساساتی وجوده کتیرمک در . اساساً دنیانک هر طرفده بوقیل جمعیتلر موجوددر . یابانچی محیطلر ایچون بوبراحتیاج ایسه بزم ایچون احتیاجاتنک جوق فوقده بر حیات مسئله سیدر . بناء علیه اقتصادی ، علمی ، مادی انکشافاتنک اوزی ، ملی ، مسندی اولان رضانت اجتماعیه منری تأمین ایدم جک بویله بر مؤسسه بی قورمق بو کونک اک مهم برایشیدر . بالطبع مسلمانلر کندیلرینه دوشن بو وظیفه نک ایفا سنده اهل و تکامل کوستره جک دکلر در .

مس مکت

مشروطیت دوردنه

تورکیایی اسلامدن اوزاقلاشدیرمه حرکتلری

دین اسلام اساساتی اوزرینه تشکل ایتش اولان تورکیایی اوروپا هیئت اجتماعیه خرسندییه سنه یاقلاشدیرمق مقصدیه وقوع بولان حرکتنک دولتنک تمللرینی ناصیل صارصدیغنی ، ملتک نمیزات وسجایای اصلیه سبنی نه صورتله وهنه اوغراتدیغنی ، الحاصل مملکتنک حیات اجتماعیه و سیاسیه سنده نه مدهش فقرتلر ، بحرائلر حصوله کتیردیکنی

کچن هفته کی مقاله مزده ایضاح ایتش ؛ سوکنده « مشروطیت » دورینه انتقال ایله شوسؤالی وضع ایتشدک :

« عجباً مشروطیت ، اصلاحات وتنظیمات دورینک جسم دولته . آجیدینی بومهلک رخنه لره چارده ساز اولابیلدی ؟ یوقسه ، بو دورک رجالی ده عینی علته طوتوله رق ، عینی سقیم دستورلری تعقیب ایدرک دولت وملت ده مدهش فلا کتله می سوروکله دی ؟ »

بوسؤالک جوابی اداره استبدادیه نک بیقلمسی ، مشروطیتنک تأسیسی خصوصنده بویوک فدا کارلقلرده بولونان و برخیلی زمان مشروطیت پرور - لرک رئیس بولونان صدر اسبق مرحوم پرنس سعید حلیم پاشا حضرتلرندن دیکله یلم :

« قانون اساسینک اداره حمیدیه نهایت ویره جکی حقنده کی امیدلر بوشه چیقما دی . قی الحقیقه قانون اساسینک اعلانیله برابر اداره مذکورده رهین اندراس اولدی . فقط مملکتنک حصول سعادت حالی ایچون پرورده ایدیلن امیدلر تحقق ایتش اولما دی . مجلس مبعوثان عثمانی خاقان مخلوعک کندیسنده تمرکز ایتدیرمش اولدینی بوتون نفوذ واقتداره توارث ایتدیکندن خاقان جدید اجدادینک تحت سلطنته جلوس ایتدیکی زمان مقام سلطنتی اک اساسی واک زیاده غیرقابل انکار حقوق و امتیازاتندن تجرید ایدیلش بولدی . قوه اجرائیه ، مستبد بر پادشاهک بویوندوروغندن نفوذ واعتباردن معری ، تجربه دن محروم و کندیسنه صورت خود سرانده بخش واضافه اولونان حقوق و امتیازات مفرطه بی سوء استعماله محکوم بر مجلسک بویوندوروغنی آلتنه کچدی . شو وصایت مستبد و تشنت کارانه آلتنده قوه اجرائیه اداره حمیدیه زمانیده کندن دها دون بر درکبه تنزل ایدرک هر طرفده انتظام سزلق و عصیان حصوله بادی اولدی و مملکتی مادی ، معنوی فقرت کلییه سوروکلیدی . دها مشروطیتنک اوچنچی سنه سنده قانلق جالب اندیشه اوله جوق بر درجه یه واصل اولدیغندن بو قانلق نه کی اسبابدن تولد ایتدیکی کمال دقتله تدقیق و تحرییه لزوم مبهم حس ایدیلدی . . . پاییلان خطباتک ماهیت و وسعتی نهایت الامر آکلاسیلیدی . بونقالنک باشلیجه مسبی مجلس مبعوثان اولدینی تحقق ایتدی و کوجلکله طاعیلیدی . در حال ایکنچی مجلس مبعوثان انتخابنه باشلانیلدی و نتیجه انتخاباتده اولکنه قانلق بر مجلس ملی تشکل ایتدی . مجلس جدیدک اولکی آجی تجربه لردن استفاده ایده جکی وقانون اساسی بی دهاجدی و محکم اساسلره بنا ایله جکی و اولکی مجلسک ادرا کنه موفق اوله مادی اداره مشروطیه بر حیات و فعالیت جدیده ویرمه یه موفق اوله جکی امید اولوغمشدی . . . فقط بویچاره مملکتی تعقیبدن کری طور میان مصیبت ، مملکتک بو دفعه ده پک بهالی یه مال اولان بر تجربه دن استفاده ایتسه واک مشروع امیدلرینک حصول پذیر اولدیغنی